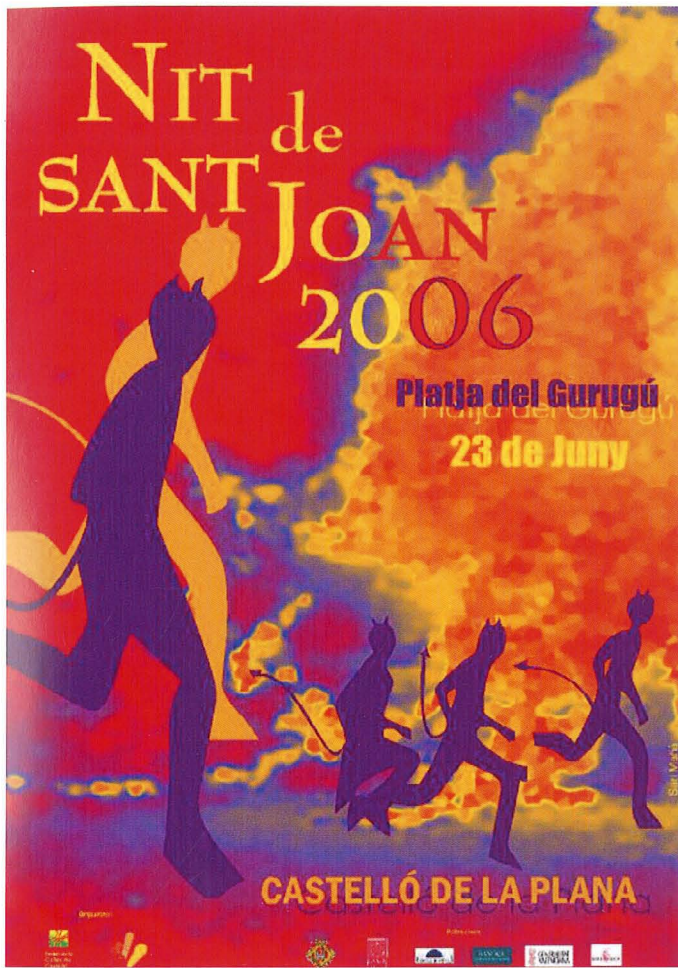

PLAÇA MAJOR

ANY XI. Núm 31 revista de cultura i festa . federació colles de castelló . primavera 2006

Cartell de la Nit de Sant Joan 2006

SUMARI

- 2 **Informació:** IX Jornades de Cultura Popular
- 3 **Entrevista:** Vicent Farnós de los Santos
- 5 **Notícies:** 25 anys de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló
- 6 **Notícies**
- 7 **Xafardecolles**
- 9 **Opinió:** Temps per al canvi?
- 10 **Etnografia:** Xirimita, dolçaina o *chirimía*, són el mateix?
- 14 **Opinió:** “Nous castellonencs” a les festes
- 15 **Vocavulgarí coller:** La lletra “A”
- 18 **Obituari:** Joan Medin Valls Poveda
- 19 **Informació**

CRISI? QUINA CRISI?

Les festes de la Magdalena 2006 ja són història. Ara, tenim a les portes l'estiu i, amb ell, arriba puntual a la cita la revetlla de la Nit de Sant Joan.

D'ençà d'uns anys, hem fet coincidir la sortida al carrer del número de Primavera de la revista amb la festa de la Nit de Sant Joan. I això, per diversos motius: primer, perquè amb l'arribada de l'estiu es clou l'activitat —diguem-ne oficial— de les colles festeres de la nostra ciutat i, creiem que és un bon moment per fer-ne balanç i, segon, perquè l'entrada en l'època de vacances és un moment propici per reflexionar sobre el present i futur.

Durant les festes de la Magdalena es va obrir un debat soterrat —molt explícit en alguns sectors de colles—, sobre la situació actual del col·lectiu de les colles federades. Hem escoltat a dir a alguns vells collers que potser estem assistint a un procés de transformació del món de les Colles.

A nivell institucional, les coses van com sempre. Això és: ara bé, ara regular, ara ni mal ni bé. Simplement hi van. Sembla que hi ha una bona relació amb la Junta de Festes, i també amb la Gestora de Gaiates... i d'altres col·lectius festers. Però, com van les coses de portes endins?

Se n'ha arribat a parlar de “crisi generacional” al si de les Colles. Les colles “fundacionals” s'han fet “grans”. El jovent pica sola. Què vol dir això? Estem en crisi, tot just ara que hi ha més colles que mai? Potser se'ns podrà retreure que fa temps que no innovem. Sempre fem el mateix. Però, perquè canviar si tot va bé?

El temps passa de pressa, massa de pressa.

INFORMACIÓ

PLAÇA MAJOR

ANY XI. Núm 31 revista de cultura i festa . federació colles de castelló . primavera 2006

Revista quadrimestral
Primavera de 2006
Any XI, número 31
Castelló de la Plana (la Plana Alta)
Tiratge de 300 exemplars

President Juanjo Trilles

Director Joan Bta. Campos i Cruaïnes

Consell de redacció

Manuel Carceller Safont Antoni Royo Pérez Antoni Àguila
Joan Josep Trilles Font Sònia Sanz i Alegre

Dibuixos

Luis Vellón, Neus Cruaïnes, José Alonso, Belén Marmaneu

Idea de portada, Xipell

Edita

Federació Colles de Castelló

Imprimeix

Graphic Group, S.A. - Pol. Ind. Els Xiprers, 12 - Castelló
Dip. Leg. CS-80-96
ISSN 1695-5471

Presentació d'originals

Centre Municipal de Cultura, carrer d'Antoni Maura, núm 4
12001 Castelló
e-mail: campe_joan@hotmail.com

Nota

"Plaça Major" no es fa responsable de l'opinió dels seus col·laboradors en els treballs publicats, ni s'hi identifica necessàriament

Les VIII Jornades van tractar el tema de "La cultura de l'aigua". Visita a Bejís

Amb el suport de la

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA I EDUCACIÓ

IX Jornades de Cultura Popular "Jocs i joguines tradicionals"

La comissió de les Jornades de Cultura Popular que pertany a l'Institut Municipal d'Etnografia i Cultura Popular, en la seua IX edició, s'ha reunit per a organitzar els actes que tindran lloc els dies 10, 11 i 12 de novembre de 2006, en el Centre Municipal de Cultura, amb el títol temàtic de *Jocs i joguines tradicionals*.

Aquestes jornades pretenen informar sobre els jocs i joguines tradicionals que han regit la vida lúdica de les nostres terres castellonenques. Per aquest motiu, es realitzarà també una exposició i tallers als baixos de l'esmentat centre i manifestacions públiques sobre determinats jocs pels carrers dels voltants (de pilota, boli, cucanyes, etc).

A efectes acadèmics s'està gestionant la concessió de crèdits de lliure configuració universitaris.

Així mateix, està prevista una visita a algun centre important de la Comunitat Valenciana del ram de la jugueteria.

A esta cita de Cultura Popular estan invitats tots aquells que mostren interès per aquestes qüestions culturals, intervenint tant com simples assistents, com presentant alguna ponència o comunicació, o participant en les activitats que es proposen.

Els interessats poden dirigir-se al Centre Municipal de Cultura, carrer Antoni Maura, número 4, de Castelló, telèfon núm. 964 224 627.

Henri Bouché,
Director de les Jornades

ENTREVISTA

PARLEM AMB Vicent Farnós de los Santos

Estem de celebració. Amb aquest número volem recordar a moltes colles que han passat per aquesta Federació i que en l'actualitat no hi són amb nosaltres, però si, en el món de la festa. Parlarem amb elles.

Una d'eixes colles és La Colla del Rei Barbut, una de les deu que al mes de maig de 1990 arrelaren a Castelló el que avui és una realitat, la Federació Colles de Castelló. Vicent Farnós de los Santos (Castelló, 1963) forma part d'aquesta colla, a més a més, és en l'actualitat gerent de Castelló Cultural, amic i bon company. Aleshores volem recordar amb ell aquests anys.

Vicent, per començar una pregunta d'examen, sabem que escrius al diari ressenyes de fa 25 anys, però que ocorria al món quan vas nàixer?

- Home, com comprendràs no era conscient de res, però si que m'ha interessat, i et puc dir que fou l'any que van assassinar a John Fitzgerald Kennedy i The Beatles editen "With The Beatles", fou el seu segon disc i abans d'eixir ja hi havia venuts més 250.000 discs, també fou el primer Lp en la història del Regne Unit que vengué més d'un milió exemplars. Pel que toca a Castelló, la "Panderola" va fer el seu darrer trajecte i també es va crear la Diòcesi de Sogorb-Castelló.

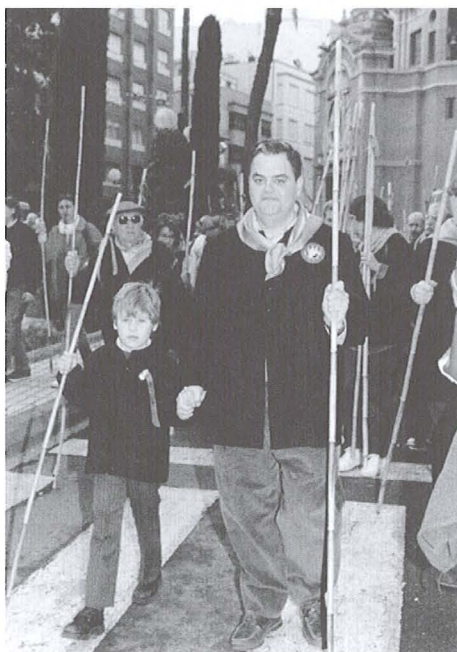
Creia que era difícil però veig que estàs documentat, aquesta és més fàcil, conta'ns com va nàixer la Colla del Rei Barbut i perquè?

- Ben fàcil, era un grup de gent de Castelló que estudiava a València, compartien pis, convivien, com no, feien festes.. Llavors van decidir fer una colla per

a les festes de la Magdalena, així doncs l'any 1977 naix "La Colla del Rei Barbut", començaren el germans Martínez, Ricardo i Paco, Manolo Albiol, ...

I la teua afecció a ser un manegüeta?

- Mira qui parla, jo sóc una persona compromesa en el treball per Castelló, per la seua cultura i festa, enamorat de la seua història i costums. Des de xicotet ho he mamat, vaig ser membre de la Germandat de la Conquesta, de la Gaiata 3 "Porta del Sol", fundador de la colla Castàlia amb Xavier Roig, membre de la Junta de Festes, Alcaid de la Host del Castell Vell, de la Confraria de la Sang,...

Dos generacions de festers

Para, para, ja està, sou conscients a la Colla del paper que vareu encetar al desempolsar el Tombatossals de Josep Pascual Tirado?

- El Tombatossals sols el coneixien els lletraferits i la gent culta, no tenia una projecció popular, la gent sabia que hi havia una sala de festes que es deia Tombatossals i prou més. Comença un nou temps per a Tombatossals, oblidat ressorgirà amb la nostra associació. Es torna a escenificar al Pregó la part mitològica. Hi ha moltes edicions de l'obra, destacant el llibre "El món del mite" de Miquel Peris i dibuixos de Traver Griñó "El Keto", tenim gegants i cabuts amb el personatges del llibre de Josep Pascual Tirado, i fins hi tot tenim l'himne que va compondre Matilde Salvador. En aquest any del 75é aniversari de la seua publicació i durant tots aquests anys, la meua colla ens hem sentit protagonistes, millor dit, culpables d'aquest ressorgiment.

ENTREVISTA

Recordes el sopar del maig de 1990 quan vos reunireu deu col·lectius. Perquè vos ajuntareu?

- Si em recorde molt bé, vaig representar a la Junta de Festes. En aquell temps era Sebastián Pla el seu president. Celebràvem el tridu del la Mare de Déu del Lledó, llavors intentarem reunir a totes les colles, aquest fou l'embrió del que avui és la Federació Colles de Castelló. Recorde una reunió que tinguérem al mes de setembre que es va fer llarguíssima, no acabava mai, els amics m'esperaven per marxar a Logronyo a festes. Tinc un foto d'aquella reunió, ja te la passaré.

Quina evolució has trobat al món de la festa durant aquests anys?

- Home la festa ha evolucionat molt sense perdre les seues arrels, els diferents Congressos Magdaleners, la mateixa Fundació Municipal de Festes crec que han mesurat les necessitats del món de la festa. A més a més, col·lectius com les Gaiates, Colles i Festes de Carrer han sabut reaccionar en tot moment.

Anem a ser sincers, penetra en el món de la festa, que et bé a la memòria amb la paraula "passat"?

- Estime la història, m'agrada escorcollar el passat. Conèixer bé el passat ens ajuda a viure el present i fer el futur. Cal tenir memòria històrica i recordar sempre que darrere d'aquest món de la festa hi ha molta gent treballant sempre a la fosca, gent que sempre ha mantingut viva la flama de la festa.

Aleshores, una vegada captivats seguim amb "present" i "futur" Com veus la festa en l'actualitat?

- El present el veig crucial, la festa té cicles, des de 1945 hem passat alts i baixos, cal trobar nous camins, popularitzar més la festa, saber extraure el sabor mediterrani de les nostres arrels, aportar idees. El futur passa per que siga un projecte comú dels col·lectius que he nomenat. Cal sumar sempre a la festa, treballar junts de la mà.

Creus que cal renovar l'estructura de la festa a Castelló?

- He de dir-te que els Sectors que siguen dinàmics i sàpiguen involucrar a tots els ens del barri, sobreviuran. Castelló ha deixat de ser un poble, s'ha fet gran, crec que des de la Fundació de Festes cal aprofundir en els estatuts i l'estructura de la festa.

Des del teu lloc, com a gerent de Castelló Cultural, com creus que es pot dinamitzar la festa?

- Amb popularitat i qualitat, una capital de vora 180.000 habitants té que tenir un pressupost adequat per traure la festa al carrer amb espectacles i activitats de qualitat contrastada, hem de voler sempre el millor.

Creus què cultura i festa van de la mà?

- Evidentment, la festa sempre és cultura, però la cultura no sempre és festa. La societat que ens pertoca viure aposta cada dia més i més, i exigeix oferta d'oci de qualitat per a formar en els diferents sentits a les persones. Cal fer festes de gran qualitat i demanar major implicació a la gent de la cultura.

Joan Josep Trilles i Font

Vicent, un home de festa, compromès amb la cultura de Castelló

NOTÍCIES

25é aniversari de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló

La Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló ha celebrat el seu 25é Aniversari amb un balanç molt positiu. Contents i satisfets pel treball fet, per les activitats desenvolupades i per l'elevat grau de participació i assistència als actes organitzats.

El primer de tot va ser la construcció d'una carrossa commemorativa del 25é Aniversari, per a treure-la al Pregó de la Magdalena 2006. Va ser un treball molt dur, ja que els constructors van ser uns companys de la colla que no havien fet una carrossa mai en la seua vida, però hi ha que felicitar-los perquè amb ganes, moltes hores i molta imaginació, van ser capaços de plasmar les seues idees i l'esperit de la Colla en eixa carrossa.

Un altre acte que va comptar amb molta participació va ser el concert itinerant celebrat el dissabte 8 d'abril pels carrers cèntrics de Castelló, en el qual es van interpretar 12 peces de dolçaina recurrent Pl. Major, Colón, Enmig, Porta del Sol, Vera, Isaac Peral i tornant a la Pl. Major on finalitzava el recorregut. La veritat es que va ser un acte molt agradable en el qual els components de la Colla es van trobar en tot moment envoltats i arropats per molta gent que omplia els carrers cèntrics de Castelló i que disfrutava amb les obres interpretades.

El dia 20 es va inaugurar una exposició de dolçaines al Palau de la Diputació que va comptar amb un gran nombre de curiosos i amants de la dolçaina que van passar per l'exposició per a poder vore "in situ" la diversitat de formes, colors, i fustes de que es poden construir les dolçaines, així com un vídeo dels 25 anys d'història de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló elaborat per uns components de la pròpia colla.

El dissabte 22 d'abril es van celebrar molts actes a la Plaça de les Aules, començant per una interessantíssima Fira de Luthiers, un concurs d'interèperts de dolçaina en el que cal destacar la elevada qualitat dels participants i en el qual van fer de jurat tres persones molt conegudes en el món de la música i de la dolçaina a Castelló, Francesc Signes, Vicent Vinaixa i Vicent Obiol.

Per la vesprada es van lliurar els premis i diplomes als 21 xiquets i xiquetes guanyadors del concurs de redacció i dibuix convocat per la Colla, per les escoles de Castelló al voltant de la figura del dolçainer i el tabaleter. Tot seguit es va fer l'Aplec local en el que van participar les colles de dolçainers de la ciutat i L'Escola Municipal de Dolçaina. En finalitzar l'acte, es va servir un copiós porrat popular per a tots els participants. Totes les colles van rebre un record de la seua participació en l'Aplec. La jornada va acabar amb un sopar de germanor celebrat a la seu de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló amb la Rondalla Els Llauradors, en la que en un ambient molt entranyable i divertit, van beure i cantar fins ben entrada la matinada.

Actuació de la Colla a l'Auditori de Castelló

El divendres 28 d'abril va ser molt assenyalat pel primer concert que va oferir la nostra Colla a l'Auditori i Palau de Congressos de Castelló, després va continuar el concert amb la col·laboració de la Banda Municipal de Castelló i en el que es van interpretar peces per a banda i dolçaina, aconseguint un resultat espectacular a judici de tots els assis-

tents que van poder gaudir en directe del concert. Quique Pérez i Francesc Signes van ser els encarregats de dirigir la Colla i la Banda Municipal, interpretant tots plegats el programa seleccionat.

El dissabte 29 d'abril la Colla celebrava el sopar de l'Aniversari amb les seues dones i núvies a l'Intur Hotel. El menú, la bona companyia, els regals que es van lliurar i la música que va amenitzar el ball, van ser els protagonistes d'una nit inoblidable.

Per a tancar els actes, el diumenge 30 d'abril, es va celebrar al Teatre Principal un concert de dolçaina ofert per La Inestable (potser la millor agrupació de dolçaina i percussió de tot el País Valencià).

Cal dir també que ha estat un any en què la Colla ha estat distingida com a "Gaiaters de l'any" per la Gestora de Gaiates, i "Gaiaters d'honor" per la Gaiata 15 Sequiol, guardons que han contribuït a que la celebració fos més completa si cap.

Quique Pérez,
Cap de Colla

NOTÍCIES

Els participants van rebre un diploma amb motiu del taller

Taller de Ball de la Colla El Magre

El taller de ball, que va estar organitzat per la colla El Magre, el Grup Castelló i la Fundació Davalos-Fletcher, sota el nom de El Bolero de Castelló, va tindre una gran participació. En el taller van participar més de 60 persones. En l'acte de cloenda van estar presents el regidor Pepe Pascual i el president de la Federació de Colles de Castelló, Juanjo Trilles. La Colla El Magre vol donar les gràcies als professors del Grup Castelló, Maria, Ricardo i Xavi, per la seua dedicació, com també al Consell Agrari de Castelló per haver-nos cedit les seues instal·lacions per celebrar el taller.

Colla el Magre

Convocatòria d'Assemblea de la Federació

Apreciats companys:

Per la present vos convoquem a la propera Assemblea que tindrà lloc el dijous 4 de maig de 2006, a les 21:30 en primera convocatòria i a les 22:00 h en segona, al Saló d'Actes del Centre Municipal de Cultura al carrer d'Antoni Maura, 4.

L'ordre del dia serà el següent:

1. Lectura i aprovació si cal de l'acta anterior
 2. Resposta a les qüestions pendents sobre Magdalena Trobada festera. Programa (equips de treball).
 3. Nit de Sant Joan 2006.
 4. Sopar medieval (equips de treball).
 5. Actualitat de la dolçaina i el tabal.
 6. Paraula oberta
- 25 anys Colla Dolçainers i Tabaleters de Castelló.
Escola municipal de Dolçaina i tabal.
Escultura.
- Esperant la vostra participació, aprofite l'avinentesa per saludar-vos.

Castelló, 20 d'abril de 2006, El Secretari
Jesús López López

La Colla Pasparrís celebra el tradicional Concurs de Guinyot

Durant les passades festes de La Magdalena, la Colla Pasparrís va celebrar el tradicional concurs de Guinyot. Cal dir que enguany les partides van començar el passat més d'octubre. Durant els dies de festes es van fer les partides de classificació i les finals del concurs que aquest any ha arribat a la XIV edició. Les partides van tindre lloc al cau de la Colla. El concurs és una fita obligada dels afeccionats a aquest joc de cartes tan popular, i que cada any compta amb nombrosa participació.

Joan-Bta Campos

La Reina de les festes va lliurar els guardons als guanyadors

XAFARDECOLLES

La Colla El Cepet va homenatjar Juanjo Trilles

- L'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal ha celebrat amb èxit la Cloenda del Curs 2005/06. Totes les agrupacions de dolçaina i tabal de la nostra ciutat donaren suport a l'acte.
- El passat dissabte 3 de juny, la nostra Federació col·laborà amb l'organització de la Trobada Festerà. Va estar un dia de germanor del món de la festa.
- El XXIII Festival de danses de l'Antiga Corona d'Aragó ha donat molt de color als carrers de Castelló. Una bona feina de la Junta de Festes a la que tots tenim que ajudar.
- Seguim treballant en la Nit Medieval, no serà per juliol, els Cavallers Templers ho tenen tot a punt per setembre.
- Enguany Trobada dels Castelló de 2006 es farà el 10 i 11 de juny a Castelló de Rugat.
- La Nit de Sant Joan la tenim aquí, enguany canviarem de lloc, tot i que mantindrem el nostre compromís amb el Planetari del Grau, la festa del 23 de juny la farem a la Platja del Gurugú. Com que cau en divendres,

- Les colles de dolçainers i tabaletes "Xaloc" i "La Plana" estan dolguts, perquè en l'Ofrena de les festes de la Magdalena, la Confraria de la Mare de Déu del Lledó no els va deixar entrar. Preguntarem a Mauro quin ha estat el motiu i ho solventarem per l'any vinent.
- Al nostre president, Juanjo Trilles, els amics de la Colla "El Cepet", el nomenaren *Cepet d'Argent*, per la feina per la festa.
- La colla de Dolçainers i Tabaletes de Castelló va celebrar el passat mes d'abril el seu 25é aniversari, amb una sèrie d'actes, concerts i exposicions. Cal destacar el magnífic concert que ens oferiren a l'Auditori i Palau de Congressos de Castelló.

Moment de la desfilada dels participants de XXIII Festival de danses de l'Antiga Corona d'Aragó

XAFARDECOLLES

Estampa festera de la Colla Polseguera

esperem una gran participació i moltes coques pel concurs.

- Al mes de juliol es celebrarà l'Assemblea del Patronat Municipal de Festes per elegir una nova Junta de Festes. La nostra Federació està per la feina, per sumar al món de la festa, no sabem quantes candidatures hi hauran, nosaltres seguirem el nostre camí.
- A la Junta de Festes ixent, Jesús, Ximo, Fernando, Agustín, Verònica, Salva, Julio, Òscar, J., Sandra, Antonio, Ferran, sols volem donar-los les gràcies per la feina feta i el temps que han dedicat a la festa.
- Es barallen dues alternatives, la de Jesús López i la Quique Masó, els escoltarem.
- La colla Polseguera ens informa que enguany seran els clavaris de Sant Cristòfol en les festes del Sant al Raval de la Trinitat, el cap de setmana del 7 al 9 de juliol. També, la festera ix de la colla Polseguera, i és la xiqueta Noemí Rubert Culla.

- Anem de clavaris, també, la nostra Escola de Dolçaina i Tabal seran clavaris de la festa de Santa Cecília al mes de novembre.

- Pel mes de novembre estem preparant –hi ha gent de la nostra Federació implicada–, les IX Jornades de Cultura Popular que versaran sobre “Jocs i joguines tradicionals”. Aquestes jornades les organitza l’Institut d’Etnografia i Cultura Popular de l’Ajuntament de Castelló. Es faran exhibicions de pilota valenciana al carrer Antoni Maura i de boli al Ribalta. Vos mantindrem informats.

- El cartell de la Nit de Sant Joan ha estat una vègada més obra de Sari Mañá Miralles, com de costum, un magnífic cartell. Ella diu que ens deixa, marxa a Madrid a començar un nou camí que la portarà a la seua Ítaca singular, dins del món del disseny gràfic. Esperem que torne aviat.

- Desitgem a tothom que passeu un bon estiu, cal carregar piles per a setembre.

Sari Mañá, autora del cartell de la Nit de Sant Joan de 2006

OPINIÓ

TEMPS PER AL CANVI?

A viat hi haurà eleccions a Junta de Festes. Tot apunta a que el dia 1 de juliol, l'Assemblea Municipal de Festes elegirà un nou president, amb l'encàrrec de formar una nova Junta de Festes per als pròxims dos anys. Aquest any tot apunta a que hi haurà competència fins al final. Tot fa pensar que, finalment, hi haurà dues candidatures: una l'encapçalada per Jesús López, que es presenta a escena com la via continuista, i l'altra, la de Quique Masó que es presenta com la novetat, un home fester que ve del món de les colles i que n'aportarà una proposta que ben segur comptarà amb un recolzament important del col·lectiu de Colles i d'alguns Ens vinculants. Tots dos candidats són pesos pesants de les festes. L'un sembla que se situa a la graella de sortida amb algun tipus d'avantatge —no sé si ha fet la *pole*, per tan si val—: la seua presència més o menys soterrada en aquest últim lustre en la direcció de les festes així ho apunten. Ara que, ben mirat la seua petjada també ha sembrat de dubtes i d'enemics el camí que ha recorregut. L'altre, l'Enric és un treballador infatigable, un home de festa, incombustible, que no li manca experiència en la Junta de Festes. A més a més, duu mitja vida en les festes —almenys des que tinc ús de raó festera, que sempre l'he vist engrescat en les festes—. I el cert és que després de tant de temps de brega... ja li toca agafar la muleta.

Aquests dies assistim a una mena de cerimònia preelectoral. Tot i que no es pot parlar *sensu stricto* de campanya electoral, el cert és que els candidats s'entesten a vendre la seua proposta el millor que poden. És un temps d'estratègies, de pactes i d'acords, de promeses i de declaració de bones intencions.

Alguna cosa em diu que les festes es mouen entre els fils subtils de la política. Nogensmenys a casa la Vila i al seu entorn hi ha un bon farcell de personatges públics que s'han format en els viarans festers. Hom diu que la festa fins i tot resulta un bon trampolí per a fer política. D'exemples n'hi ha molts. Ací com arreu.

Hi ha que vendre el producte: constància, dedicació, tot per Castelló... Renovació, festes més participatives, Xarxa teatre Si/No, etc. Amiguisme Si/No... Tot per la festa. Potenciar els actes per al jovent... No sabem cap on s'hi abocarà la línia oficial —bé, ells probablement ja ho saben.

Quan escric aquestes ratlles ja n'ha començat el degoteig de notícies. La premsa local cada dia, si fa no fa, amb una puntualitat exquisida es despenja amb un llistat de noms per a una o una altre candidatura. Tot ha d'estar ben dissenyat. Una bona llista ha d'incloure noms que representen els diferents interessos de la festa: una mica de Gaiates, una mica d'Ens vinculats, un afegitó de gent de colles, algun bon contacte amb el món empresarial i, si molt convé, algun nom pròxim o de la corda del partit que governa.

Ara fa uns dies he llegit una notícia molt interessant. Hom diu que l'elecció final del nou president es farà mitjançant el vot secret, i això em sembla una mesura "molt saludable" per tal d'evitar pressions i temptacions corporativistes d'última hora.

Ara per ara, la cosa pinta d'empat tècnic. L'enquistament en el càrrec pot generar desconfiança. El canvi potser és una sortida raonable. La solució definitiva: el dia 1 de juliol al Centre Municipal de Cultura.

Les eleccions a President de la Junta de Festes han encès el debat entre els candidats

ETNOGRAFIA

XIRIMITA, DOLÇAINA O CHIRIMIA, SON EL MATEIX?

Gralla catalana

Quan vaig escoltar que a les comarques del sud de la Comunitat Valenciana, el nom popularment conegut de la dolçaina era el de dirimida, em va sorgir la idea de buscar algunes dades en referència a l'origen dels diferents termes utilitzats per anomenar tal instrument musical, i intentar esbrinar d'alguna manera el nexa d'unió existent entre el vocable utilitzat xirimita, dolçaina i l'instrument antigament utilitzat en les "Nubas" de música enquadrades en l'Exèrcit Espanyol. Aquestes estaven formades per personal indígena del Marroc en les seues files en l'època del protectorat (1929 - 1956), on a aquest instrument se li anomena en l'actualitat "chirimía".

Una pista a seguir pot ser, l'aspecte musical succeït en les últimes desfilades del dia de les Forces Armades, en els que crida fortament l'atenció, el poder escoltar dolçaines valencianes com a part de la banda que desfila davant de les Unitats de Regulars de Ceuta i Melilla. Però, existeix relació entre els instruments? És possible, per això vaig creure anar en el camí encertat per a trobar-la, no obstant això, si llegim sobre l'origen de la dolçaina, en la majoria de les publicacions, mètodes... s'apunta l'origen àrab d'aquest instrument popular.

Segons el comentari del professor d'història Antoni Pitarch Font... "és en les antigues civilitzacions Mesopotàmiques on vam trobar l'origen de les chirimies, és a dir, dels instruments de doble llengüeta de la família de les dolçaines, construïdes de fusta o de canya" Altres publicacions no concreten dates ni llocs, no obstant això, i de manera provada, hi ha multitud de paraules, objectes i costums de la nostra terra de clara procedència àrab, però no oblidem que eixa procedència pot ser interna, és a dir, del territori anomenat Al-Andalus.

Gran part de la informació que s'exposa en aquestes línies, em va ser facilitada molt amablement per la Secció de Drets Institucionals de la Comandància General de Ceuta. El document principal per fer el treball, és una còpia íntegra del "*Tratado de la Chirimía*", obra de Guillermo Guio Martín i Antonio Gatón Ramírez, on apareix imprès l'encuny de "Ejército de Marruecos Biblioteca Regional", datat en 1929.

Hi ha altres documents també de singular importància i fotografies. Curiosament en la meua col·lecció particular d'instruments musicals tradicionals tinc una "*chirimía*" de les mateixes característiques que la que apareix en el mencionat tractat, però en marroquí hui en dia la anomenen gaita (gaita és una paraula d'origen àrab). Aquest tractat va ser necessari fer-lo per unificar antics criteris musicals, davant de l'heterogeneïtat de les "Nubas", dels seus repertoris i la falta de contacte entre grups musicals en aquella època i a més a més, per la distància a salvar.

La xirimita, com a antecessora de la dolçaina, va poder tindre el seu origen en Al-Andalus? Pel que vorem a continuació és molt probable que així siga.

Diuen que el Corán no fa la menor al·lusió a la música, i que l'Haditz (transmissió oral del profeta) condemna severament amb aquestes paraules:... "escoltar música és pecar contra la llei; fer música és pecar contra la religió; escoltar-la amb gust és pecar contra la fe, fent-se culpable d'un crim d'infidelitat"... En canvi si tornem la vista i repassem imatges de qualsevol país del món àrab, ens vénen a la ment escenes musicals de vari-

ETNOGRAFIA

adíssim estil i amb una gran riquesa etnològica, no obstant això, com qualsevol procés evolutiu, l'acceptació de la música va anar a poc a poc afegint-se a la resta de costums quotidians al llarg de la història.

En l'època preislàmica "l'hida" (o cant dels camellers) i el "buka" (o lamentació fúnebre) eren gèneres musicals molt difosos entre els beduïns del desert. Abans d'entrar en combat s'entonaven cànctics senzills i rudes, que comptaven amb un acompanyament instrumental molt primari.

Ja entre els instruments utilitzats en aquests acompanyaments estaven la "gussaba" (o flauta) i el "duff" (o tambor). El cant era més variat i sofisticat en les ciutats, i comptaven amb un suport instrumental de major substància. Entre els instruments acompanyants figurava un tipus d'oboè anomenat "mizmar".

S'ha cregut vore en aquests cants, encomanats únicament i exclusivament a les dones, un precedent del tipus de declaració usada en el Corán.

Dolçainers i tabaleters a Castelló

Ja en el període islàmic, la música va adquirir un caràcter únicament religiós, ja que Mahoma exclouïa la música de tots els actes quotidians, excepció feta de la lectura del Corán, solemne i pausada, quan els musulmans van travessar l'estret de Gibraltar allà per l'any 711 les escoles de cant de Medina i La Meca encara no s'havien format, però sí que estaven vigents els prejudicis polític-religiosos contra l'ofici de músic que era considerat propi d'esclaus, gent vil, immoral o amb falta d'honestedat.

El testimoni d'un músic no era acceptat en els judicis. Resulta curiós observar com els poetes, que gaudien d'un gran prestigi social, eren en la majoria de les ocasions d'origen àrab, mentre que els compositors que

posaven música als seus versos eren de procedència estrangera.

Al produir-se l'expansió territorial consecutiva a la guerra santa, els músics àrabs van conèixer les característiques i l'estil de la música dels pobles sotmesos, i van sofrir la seua influència. Aquest es va posar de manifest en una insòlita tendència cap al virtuosisme i l'aspecte lúdic. Els palaus es van poblar de músics remunerats amb esplendidesa, i prompte va sorgir la reacció conservadora. Va vindre aquesta de la mà dels filòsofs, que amb protestes per la moralitat van pretendre aturar l'evolució de l'art musical cap a formulacions menys tradicionals.

Va sobrevindre una querella entre renovadors i conservadors, especialment enverinada en temps del calif abbasí. Ibrahim ibn al-Mahdi i Ishaq al-Maw-sili van ser els paradigmes de postures tan trobades. Un deixeble d'Ishaq, anomenat Ziriyab, es va instal·lar a Andalusia i va crear allí un nou focus d'irradiació musical.

Per tot això veiem que amb el transcórrer dels anys van anar suavitzant-se vells prejudicis fins al total assentament de la música com a oci i entreteniment.

En els primers temps la música va ser introduïda per artistes que la van aprendre dels músics perses i bizantins, acomodant-la a les formes mètriques de la poesia àrab.

Respecte a l'expansió de l'Islam per tot el nord d'Àfrica, encara en aquells primers temps s'estimava la música simplement com quelcom paral·lel a l'ascetisme religiós i algunes creences la tractaven com quelcom impiu i contrari a l'homenia i dignitat, pel que sembla

 ETNOGRAFIA

poc probable que el camí d'entrada de la dolçaina a la península Ibèrica fora des del sud.

Quan es produeix el bot a la península Ibèrica, ja a Còrdova, els omeies, oberts a tot el que representara art i ciència, i malgrat que quedaven residus de velles polèmiques sobre la licitud de la música, van acabar per envoltar-se dels millors músics i artistes (de fet, la seua cultura es va prolongar per espai de huit segles i alguns reis taifes eren de procedència europea).

La península Ibèrica es va presentar com un vast territori i a un costat i un altre de la frontera, a l'empara de la creu o la mitja lluna, sorgeix la jota, el cant jondo, soleares, seguidilles o la mateixa *muiñeira* galega.

Es va estendre també l'instrumental propi d'Al-Andalus?

La construcció d'instruments musicals va arribar a aconseguir una gran perfecció durant el segle XIII, especialment a Sevilla, d'on s'exportaven a altres regions peninsulars, inclús al nord d'Àfrica on entre altres destaquen: el "zolami" (dolçaina), la "xocra" (flauta greu) i la "nura" (flauta aguda).

Eixa nova música ibero-musulmana es va estendre més enllà de l'Estret de Gibraltar, subsint hui en dia a Algèria i part de Tunísia i que els marroquins denominen musica de Al-Andalus o andalusa, "garanti" o granadina, fora de tota moderna evolució.

Al Magrib a més del cant "sufi" o religió han de distingir-se dos gèneres:

- "Ala", que és el que interpreten les "nubas", clàssic repertori tradicional, podríem dir nacional, format a Al-Andalus en el transcurs de sis segles.

- "Griha", de lleugeres melodies i sabor popular, que alegra als musulmans en els seus treballs en el camp i en la llar (al llarg de l'Espanya actual hi ha infinitat de cants relacionats amb la sega i altres treballs referits al treball col·lectiu en el camp per fer més suportable la llarga jornada de treball (de llaurar, de sega, de batuda,...) arreglats tots ells en d'extensíssim cançoner de totes i cadascuna de les nostres Comunitats Autònomes.

La paraula "nuba", la traducció literal de la qual és vegada o torn, té moltes i diverses aplicacions. Usualment era el nom que es donava a les bandes de cornetes, chirimíes i tambors de les Forces Regulars i de les "mehal-las". En tota la seua extensió la paraula "nuba" és la consagrada exclusivament per a designar el meravellós repertori format a Al-Andalus durant els segles d'or del Califat de Còrdova i dels regnes de Sevilla i Granada, aquestes composicions cícliques van acompanyar els musulmans expatriats de la península, i perduren al pas del temps en les regions africanes on es van establir; per tant, la "nuba" és, en resum, la música que van seguir executant fidelment els descendents autèntics d'aquells musulmans d'Al-Andalus.

Banda de Regulars

La música de les "nubas" és essencialment instrumental, i d'ací es deriva que el seu gènere s'anomena "ala", que significa instrument.

Són els instruments tradicionals de les "nubas" la "chirimía" i el "tar".

El "tar" és el que coneixem com a pandereta ordinària i la "chirimía" o dolçaina, aquesta última considerada com el nostre instrument musical valencià per excel·lència, té un llinatge mitològic. En realitat és una evolució de la siringa o fluta de pa construïda de canya, que els llatins van anomenar "calamus" o "calamellum" (canyamel canya dolça en valencià), instrument de vent de tub de canya amb huit forats sonors i dos per a ressonar. Bàsicament és el mateix instrument, l'única cosa és que hui no es fa de canya sinó de fusta d'òpal o d'altres fustes poc poroses.

La paraula "calamellum" va evolucionar en català a caramella. La influència àrab a la Comunitat Valenciana, inclús a Castella, va transformar el prefix "ca-" transformant-lo com "cha-" o "chi-" en castellà ("charemia" o "chirimía") i "xa-" i més tard "xe-" en valencià ("xeremia" o "xeremita"). La part final de la paraula: "...-mella", va canviar a "-mia" o "-mie". En francès va evolucionar a "chalamie".

La dolçaina, confosa per quasi tots amb la "chirimía", és molt semblant, però el seu so és encara més alt (de fet observe's que és més curta i per tant més aguda).

ETNOGRAFIA

La paraula dolçaina ve de la transformació: “calamellum” en llatí (canya dolça o canya de sucre o mel), “canyamel” primer, canya dolça després (dolçaina en valencià, “dulzaina” en castellà).

Per a incrementar encara més direm que hi ha instruments del mateix origen i per tant germans de forma i so: La Gralla Catalana (Gralla naix de la expressió “lo grall de la gaita”) i la Gaita Aragonesa i Navarresa.

Creiem ara més l'origen a Al'Andalus d'aquests instruments?

Amb la integració de personal indígena en les Forces Regulars al Marroc (any 1911), les seues bandes de música adopten aquests instruments, fins que al finalitzar el protectorat el 1956 van anar desapareixent junt amb el personal musulmà de les “nubas”.

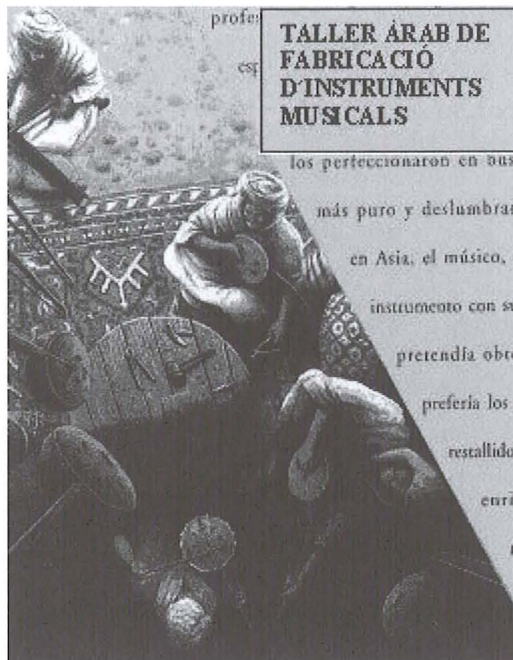
Aquests instruments populars, llavors fabricats a mà, de difícil afinació i per això tècnicament considerats de rang inferior a la resta, en desaparèixer, es van substituir per les gaites (semblants al model asturià) amb un sol roncó, i que eren reglamentàries a la resta de l'Exèrcit Espanyol fins i tot a les unitats de la Península, tenint aquestes gaites més facilitat d'adquisició, reposició de peces, afinació i que donaven un resultat de so semblant, així com “tabals” (tambors), amenitzant així durant almenys trenta anys.

Malgrat el canvi d'instrument, a Melilla es va continuar amb la utilització de la “chirimía”. És de destacar que les desfilades amb aquests instruments han donat com resultat un “pas regular”, reposat, majestuós, elegant i amb errades fàcilment detectables, sent per això, lloat el seu mèrit per qui ho presencia.

En l'actualitat les “nubas” de Regulars tant de Ceuta com de Melilla estan en procés de reunificació de criteris i adoptar de nou els instruments tradicionals, hui per hui els és molt difícil aconseguir “chirimías” al Marroc amb un patró homogeni de fabricació, i amb

garantia d'afinació, per la qual cosa utilitzen la dolçaina valenciana.

Aquests músics, per la llunyania o nexes d'unió, desconeixien fins a quin punt repercuteix l'instrument a la Comunitat Valenciana, pel que sembla és molt interessant el facilitar-los eixe camí per a accelerar l'aprenentatge com pot ser: mètodes de diferents autors, partitures, adreces d'Internet, material audiovisual, que tan estès està per tot arreu de la Comunitat Valenciana, i que ja tenen part d'aquest material proporcionat per la Colla Xaloc de Castelló, sempre amb la finalitat de fer possible l'intercanvi cultural, i la continuació del mutu aprenentatge d'un instrument i el seu entorn que, a més i molt possiblement mai no va ser importat sinó que va nàixer entre nosaltres.

Taller arab

Antoni Àguila i Fillol

(Membre de la Colla Xaloc i Colla Polseguera)

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA:

-*Tratado de Chirimía* (Guillermo Guio Martín y Antonio Gatón Ramirez) Ed. Orrier Madrid 1929.

-*Historia de la música de la Comunidad Valenciana*. Ed. De prensa valenciana LEVANTE 1992.

-*A Tabal i Dolçaina* (Grup de Dolçainers de Vila-real) 1998.

-*La Chirimía* (*Cuaderno Tabor* nº 19) por Caid Mía (González Avila).

ALTRES CONSULTES:

-Internet: La Taula del Bon Profit (Benidorm) “La Xeremía i la Dolçaina”.

 OPINIÓ

“Nous castellanencs” a les festes

Ningú no se sorprèn ja si, pujant a la Magdalena, escolta un grup de joves que puguen al seu costat parlant una llengua que no és valencià, ni tampoc castellà. Molt possiblement siga romanès, la llengua pròpia el 2006 d'aproximadament un 10% de la població castellanenca. Fa uns anys, la madrina d'una de les gaiates de la ciutat, que va deixar molt bon record, va ser una xica d'ascendència palestina, per part d'un dels seus progenitors. Enguany, per primera vegada, l'Associació d'Immigrants dels Països de l'Est ha participat en l'Ofrena a la Mare de Déu del Lledó, amb els seus vestits típics romanesos. Em diuen els amics d'un grup de danses que un xic i una xica d'aquest mateix origen entraran segurament a ballar amb ells les nostres danses més tradicionals... Són fets molt interessants i esperançadors, per més que encara es donen a un nivell massa embrionari.

Castelló ha estat sempre una ciutat oberta i acollidora, i les seues festes també. Mai no s'ha demanat cap tipus de “puresa de sang” (?) –ni ganes, evidentment– a cap home o dona, xic o xica que ha participat i format part del món de les festes, ni se li ha preguntat d'on venia ni on havien nascut els seus pares; entre altres coses perquè, si haguérem filat prim en allò de “la soca”, ens hauríem endut moltes, i potser divertides, sorpreses. Fins els anys setanta i vuitanta del segle passat, la provenença “forastera” dels nostres festers volia dir sovint d'altres poblacions de les comarques castellanenques, o de la resta del País Valencia, i també d'altres terres de l'estat, i en la ment de tots hi hauria exemples ben significatius, tant d'un cas com de l'altre, en tots els àmbits del món fester, incloent-hi l'antiga Junta Central, l'actual Junta de Festes i el llistat de reines majors i infantils des de l'any 1945. I hem fet bé, per suposat.

Castelló ara s'obre a una realitat potser més complicada però que ens emplaça i desafia a tots a encarar-la i a trobar-li una eixida que, ben resolta, ens ha de ser una saba nova que enriqueisca el nostre món fester: la ciutat té avui una població nombrosa (hem parlat d'un 10% de romanesos, però cal sumar-hi a més les persones d'altres províncies: magrebins, sud-americans, sud-saharians, orientals...) que, de base, és aliena al sentir de les nostres tradicions, tant magdaleneres com dels altres aspectes de la vida festi-

va de la ciutat (Reis Mags, Carnestoltes, Festes de Carrer, Corpus, la Mare de Déu del Lledó...), però a les quals necessitem (i necessiten) integrar en la resta dels aspectes de la vida col·lectiva. Justament perquè les nostres festes, començant per la Magdalena, tenen un sentit d'integració i de col·lectivitat que no es pot permetre el luxe d'excloure i deixar fora grups cada vegada més nombrosos de conciutadans.

Des d'ací hem de fer una crida a tots els ens festers, començant per colles i gaiates, a obrir les seues portes a aquests nous compatriotes. Està bé que els castellanencs d'origen romanès puguen a la Magdalena, però estaria encara millor que pujaren mesclats amb la resta, i parlant la llengua de la ciutat que, contra el que molts “autòctons” semblen creure, encara és i ha de ser el valencià. Desitgem que aprenguen les nostres cançons i les nostres danses, i (per què no?) que ens ensenyen també les seues. Que aprenguen a cuinar els nostres plats típics, i que nosaltres n'aprenguem els seus, fins que es cree una barreja, molt indicada en gastronomia, entre el millor de les diferents cuines. O és que ens pensem que els nostres plats “típics de Castelló

La integració dels “nous castellanencs” en la festa és un fet esperançador

de tota la vida” no han vingut d'algun altre lloc? O és que no vam aprendre de la població musulmana anterior que vivia ací abans de Jaume I l'ús de l'arròs, i bon partit que n'hem tret, d'aquell aprenentatge? D'on van venir les seguidilles i els fandangos que ballen avui com a signe de castellanerisme i de valencianitat?

Fem una crida a tots, als antics, als nous i als novíssims castellanencs, per fer nostres, de tots, les aportacions dels uns i els altres de tradicions, costums i maneres d'entendre la festa. Fem que aquestes aportacions es puguen fondre en una mena de crisol, però amb la base tradicional de la ciutat. Perquè no volem que l'amalgama resultant siga un “totum revolutum” sense sentit, sinó que s'articule una “nova castellaneritat festiva”, una nova identitat de la ciutat, que no renunciï a la seua base fundacional i primera, però que reculli i integre aquest sentir dels “novíssims castellanencs”. Difícil? Potser, però també esperançador. I, en qualsevol cas, l'únic camí positiu cap al futur.

Jordi Querol

VOCAVULGARI COLLER

Açò de les Colles...

Moltes vegades, si et pares i guaites qui visita una colla, veus que posa una cara de fava acol·lonant, cosa que un coller madur no, perquè es troba en el seu ambient. Les bromes, les “socarroneries”, el punt just del doble sentit del vocabulari, que s’ha anat creant al voltant de la festa és a vegades incomprendible per al visitant i per al coller inexpert (bestiola, incaut, pollastre...) però normal i quasi necessari per al coller veterà (patriarca, tauró, fòssil, ...)

Què és pretén amb aquesta llanda del Vocabulari coller?, intentar distraure, i si es pot, fer riure (les somriures de compromís també valen).

Aquest batibull de paraules, també té la intenció d’introduir als quatre despistats en l’argot coller, (potser no s’apunta a cap colla una vegada llegit açò) i, per tot això es recomana llegir varies vegades allò que no li trobem sentit al primer cop d’ull, això sí!.. en el contingut del vocabulari coller mai s’ha prestés fer mal a res ni a ningú, i es demana perdó per l’atreviment.

En aquest vocabulari s’ha recollit en base a: les experiències (no sexuals) com a collers, als diferents llibrets festers de tot arreu de Colles, Gaiates, Festes de carrer, Penyes, Sectes, etc... (cultura local de primera línia perquè els llegisquen fins els avorrits i els que van al WC), però la majoria procedeixen d’un llibret faller t’hernien Mir i Josep Lluís Santes, a qui li done les gràcies. La “teleres” i premsa local, Internet, hores de barra (quasi sempre fixa), hores “d’escaqueig” d’altres

treballs de la Colla (pocs, però selectius)... tot això i molt més, ha fet de possible la collita d’informació que ací teniu, i que esperem que algú agafe el testimoni (millor un llapis), i el vaja ampliant, ho canvie o faça el que li done la gana.

Açò de les Colles, de què va?

**Antoni
Aguila Fillol**

(collidor i
pensador)

**Belén Mar-
maneu Domingo**
(dibuixos a plomí)

Avis important:

El paper emprat en aquest vocabulari de coller no és ni fi ni de doble full, a més a més... la tinta deixa taques.

Nota de la redacció:

Aquesta redacció no es fa responsable del contingut d’aquest *vocabulari*, tot i això anima a tothom que el trobe a les seues mans que sàpiga entendre amb bon humor el sentit i l’aportació que pretén fer. Així mateix, que pugui aportar més definicions que ens ho face arribar per correu al carrer Antoni Maura, 4-3r 12001 Castelló fent referència a la Revista “Plaça Major” o per correu electrònic a fedecas@ono.com.

Ara, per fer boca, presenten la lletra “A” amb un parell de dibuixos.

VOCAVULGARI COLLER

La lletra "A"

A fer la mà.

1. Expressió del lector del vocavulgarí quan no troba la paraula que ell sap, i que es completarà amb un "Ho sabia".
2. Expressió del coller que llegeix el vocavulgarí i no troba el que vol, i que anirà rematada per "Açò és una m..."

Abaetxo.

1. Bacallà. Peix d'olor suggerent.
2. Pari. Soci giliportes que no te'l pots llevar de damunt ni a "bascollaes".

Acollonament. Malaltia consistent en una pujada de pressió en la gola per desplaçament involuntari de part dels òrgans de reproducció masculina, situació que es produeix quan no arriben els diners per acabar les festes.

Acta. Excusa oficial en paper, amb propietats temporals. Perllonga l'horari d'inici de les juntes, permetent així arribar deu minuts tard sense perdre's res d'interessant.

Acte. Activitat organitzada per una comissió de colla, que dóna treball a manta als quatre de sempre.

Agrupació. Embolic, amuntegament, pila, batibull, desori d'assemblea de colla que discuteixen hores i hores si paguen 2 ó 3 euros pel sopar d'aixella i despatxen en un minut la resta d'assumptes comuns.

Abaetxo

Aigua. Element líquid que causa terror entre els collers, tant pels seus efectes devastadors de cara a la festa, com per la seua característica insípida per a beure.

Ajuntament. A manar ¡AR!

VOCAVULGARI COLLER

Almassora. Poble proper a Castelló on es compra l'arreglament que falta per a la paella el dilluns de Magdalena.

Almax. Remei popular entre el personal de les colles per a intentar apagar els escalfors d'estómac i que és el que més ràpidament desapareix de la farmaciola.

Amic/ga. Persona de molta estima que casualment només el/la veiem la setmana de la Magdalena quan apareix pel cau.

Anunci.

1. Quadret, quadre o pàgina inserit a les pàgines dels llibrets de festes que no llegeix ni qui ho paga.
2. Contribució caritativa que fan les marques comercials per tal que els festers per tal que els deixen en pau.

Aparell de música. Aquell que existeix en tot cau de colla al qual tot déu li fica mà, no deixant acabar mai una cançó, sempre apareix algú i la canvia.

Arròs. Aliment bàsic en la dieta magdalenera i que es consumeix quasi tots els dies de festes presentat en moltes varietats: de paella, al forn, a banda, negre, caldós, socarrat, dur, esclatat, rebentat, empastat, pastós, insípid, salat, etc....

Arxiu. Calaix de dimensions importants, a punt de rebentar, on mai es troba allò que busquem.

Assegurança del Cau. Tens assegurat que et deixen amb el cul al aire.

Assemblea General. Reunió de caps fluixos que diuen que sí a tot.

Atracar. Robatori comès amb una traca.

Autor. Qui s'amaga darrere del sotasignat.

Autorització. Paperassa oficial que han d'omplir les colles per a fer qualsevol activitat i que mai obté resposta de l'administració.

Continuarà...

OBITUARI

Joan Medin Valls Poveda *marxà de ronda al cel en la Festa de la Rosa*

La Mare de Déu del Lledó se'l va voler emportar de ronda. El dissabte, al trenc de l'alba de la nit de la Festa de la Rosa, Joan Valls partí sense bitllet de tornada en la nit d'eixa Festa de la rosa que tan bé coneixia i que tan bé estudià. La seua partida deixa un buit irreparable en el món de la música, en el de la cultura popular de Castelló.

Amic dels seus amics, Joan, *Sant Joan* per a la família donada la seua característica bondat, s'aferrà a la vida però aquesta se li escapà quan menys ens ho esperàvem, just després de superar la primera crisi d'una greu malaltia. Marxà de ronda al cel com fera cada dissabte de maig des de molt jove i després amb *Cuerdas y Voces*, grup qui en novembre de 2003 ens oferí un recital commemoratiu del 40é aniversari de trajectòria musical i que nasqué d'aquella banda de rock dels seixanta que s'anomenava *Los Dingos*.

Joan sempre serà recordat per Els Llauradors amb els quals va treballar en els inicis de la rondalla que va sorgir dins de *Educación y Descanso*. Al cap dels anys va acabar incorporant-se a una agrupació vocal, Illa Ferrada, amb la qual va tenir la sort d'inaugurar el remodelat camp de *El Madrigal* en el seu ascens a la divisió d'honor el Vila-real CF. Joan va posar la seva veu a l'himne del Submarí.

Amant de la seva ciutat, de les seves tradicions, es va convertir en col·leccionista de postals i imatges del seu estimat Castelló. Tantes va acumular i va documentar que en l'any 2003 va muntar una exposició en el vestíbul de la Diputació Provincial, en el marc del Festival de l'Antiga Corona d'Aragó.

Disposat a donar suport les festes de Castelló en tots els seus fronts, freqüents van ser els articles de

col·laboració de Joan i d'Alícia en 'llibrets' de gaiata i de colles, convertint-se en habituals col·laboradors de les publicacions especials d'*El Mundo Castellón al dia*. Joan, amb la naturalitat i sensibilitat que li caracteritzava, va saber transmetre aquest afecte i respecte per la literatura, la música, la cultura, en definitiva, als seus dos fills. Pau i Fernando poden estar orgullosos del llegat del seu pare. Ho estan, com tots els tinguérem la sort de conèixer-lo.

Joan Valls i Alicia Pastor

Joan, Juan o Medin, també formà part de les rondalles dels grups de danses de *Educación y Descanso* –més tard, Grup Castelló- i de El Forcat. Més tard, amb la seua inseparable esposa i amiga, Alícia Pastor, investigà, documentà i recuperà el *Ball Perdut de Castelló* i es vinculà al grup *l'Ermita* de Sant Joan de Moró. Junts passaren a impulsar *La Fontanella* de Costur, on la parella ha posat en escena un *betlem* que ha

begut de tots els aromes i colors de la comarca de l'Alcalatén.

Paral·lelament a la seua trajectòria professional, primer en *Explosivos Río Tinto* i, després, en *Credicop –Ruralcaixa-*, Joan treballà per dignificar el *Festival de danses de l'Antiga Corona d'Aragó* i potenciar les *Jornades de Cultura Popular de Castelló*. Sempre disposat a col·laborar, la seua darrera aportació fou participar en els arranjaments musicals de Juanjo Carratalà per a les últimes reines de les festes.

Joan Valls marxà com va viure. Discret, sense estridències. Va nàixer el 1945, i hi va morir el 7 de maig de 2006 a Castelló.

Chelo Pastor

INFORMACIÓ

Bases del concurs de Coques de Sant Joan

- **Presentació:** a les 20'30 hores, a la platja del Gurugú, davant de l'entaulat de l'orquestra (primera mitja lluna)
- **Participaran** només *Coques de Sant Joan* (només una coca per Grup o Colla)
- **El Jurat** estarà format per un membre designat per la Federació, un mestre pastisser i membres de la Colla "Cagarròs"
- **La decisió** del Jurat serà inapel·lable
- **Es lliuraran tres premis**

Coca de Sant Joan ©

Fundació Sardà Farriol

Ingredients:

200g de farina
100g de sucre (o edulcorant)
100g de fruits confitats
50g de pinyons
20g de llevat de pa (l'has de comprar a la fleca)
4 cullerades de llet
2 ous
la ratlladura d'una llimona
50g de mantega
oli

Preparació:

Posem a escalfar la llet fins que estigui calenta, al retirem del foc i hi aboquem el llevat i una mica de farina. Ho barregem tot bé fins a formar una bola "tova",

com de plastilina. Quan la bola estigui feta, la tapem amb un drap i la deixem reposar prop d'una font de calor fins que dupliqui el seu volum.

Per tamisar la farina, farem servir un colador. Es tracta de fer que la farina quedi ben fina per a què la coca quedi després ben esponjosa. Quan ja estigui colada, formem un volcà amb la farina en un bol i, al mig, hi posem els dos ous, la ratlladura i, finalment, la mantega.

Ho treballem tot amb una forquilla i, quan estigui tot ben barrejat, és hora d'afegir-hi la massa que havíem reservat coberta amb el drap. Després cal barrejar les dues pastes amb les mans fins a obtenir una pasta compacta.

En una safata de forn hi aboquem una mica d'oli i estenem la massa per tot el fons. Per què la coca no s'enganxi cal que cobrim la safata amb paper sulfuritzat mullat amb una mica d'oli.

A la massa, li donem la forma desitjada (normalment ovalada) i amb un pinzell humit en aigua o rovell d'ou pintem la cara superior

Col·loquem els pinyols i les fruites confitades a talls sobre la coca. Hi posem sucre per sobre (o edulcorant) i deixem reposar un altre cop la coca, ara, uns 15 minuts. Mentrestant, esclafem el forn a 200°. Quan hagi passat el quart d'hora, hi fem la coca durant uns 20 minuts o fins que, quan la punxem amb un punxó o amb un ganivet, aquest no surti tacat

Per Sant Joan, el primer bany de l'any

INFORMACIÓ

Programació Nit de Sant Joan

15/06/06

18:30 h Llibreria Babel

Presentació dels actes de la Nit de Sant Joan 2006
Presentació del número 31 de la Revista *Plaça Major*

16/06/06

19:30 Visita al Planetari

Sessió guiada per Jordi Artés.

21:30 Sopar de pa i porta

22:00 Animació

23:30 Observatori d'estels

Visió guiada amb telescopis.

23/06/06

20:30 Concurs de coques de Sant Joan

Lliurament dels premis.

21:00 Sopar de pa i porta

Per Ferrandís Salvador, des de la rodona del camí de la Plana fins al riu.

Entrada a l'aparcament central fins a les 21:00 hores.

23:00 Fogueres i Dimonis

Cercavila per l'avgda Ferrandís Salvador

(BOTAFOCS), ball de dimonis. Encesa de la foguera.

23:45 Revetlla amb música en la primera mitja lluna

23:59 Primer Bany

23:59 Castell de Focs i més músic

Recomanacions per el dia 23 de juny

Fins les 21:00 h, podeu entrar fins a l'aparcament habilitat a l'avgda Ferrandís Salvador, al centre de la zona de sopar, s'entrarà per la rodona del Camí de la Plana. Després caldrà aparcar en altres zones més llunyanes. A partir d'aquesta hora no podreu entrar en cotxe en la zona acotada.

Dimonis. No us cremeu!

La Policia Local indicarà unes direccions d'entrada a altres zones.

Cal estacionar els vehicles seguint les indicacions a les zones habilitades en ordre (en cordó, bateria...)

També s'habilitaran espais per estacionar vehicles, segons ho considere la Policia Local (Ferrandís Salvador, Camí de la Plana, Serradal, Riu...).

Feu cas en tot moment de les indicacions que vos farà el personal de la Policia Local, Protecció Civil i Guàrdia Civil. Ells són responsables de la nostra seguretat. Utilitzeu el transport públic, vos deixarà fins la rodona del Camí de la Plana.

- Seguiu les recomanacions de l'organització a l'hora d'ubicar les taules.
- L'entaulat estarà en la primera mitja lluna de la platja del Gurugú.
- Hi haurà una foguera gran a la platja, respecteu la llenya. Hi haurà a part llenya per fer les vostres fogueres. Espereu el moment indicat per encendre les fogueres.
- Davant l'actuació dels dimonis per l'avinguda Ferrandís Salvador, seguiu en tot moment les normes de seguretat recomanades.
- Hi haurà una ambulància a punt en el recinte acotat (zona del Mercantil).